

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 26-11-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.410.17.2021.TW

Pan

Paweł Rusiecki

Zastępca Prezesa

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

PGW Wody Polskie

ul. Żelazna 59 A, 00-848 Warszawa

W odpowiedzi na wniosek z dnia 1 października 2021 r., znak: KZP.4000.64.2021.5, w sprawie opiniowania „Projektu drugiej aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru” (dalej jako APGW) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, działając na podstawie art. 54 ust. 1 i art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247, ze zm.; dalej jako ustawa ooś), przedstawiam stanowisko w sprawie.

W myśl art. 318 ust. 6 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 624, ze zm.), APGW zawiera opisy szeregu cech charakteryzujących dorzecze i wyróżnione w jego obrębie jednolite części wód, w tym:

- podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych,
- podsumowanie działań podjętych w celu m.in. eliminowania stężeń substancji priorytetowych, zapobieżenia skutkom zanieczyszczeń,
- informacje o sposobie prowadzenia działań polegających na utrzymywaniu wód.

Ponadto częścią dokumentu jest zestaw działań uwzględniających sposoby osiągania ustanawianych celów środowiskowych.

Odnosząc merytoryczny zakres APGW do celu przypisanego strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko – którym jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i uwzględnianie aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu projektów dokumentów – należy zauważyć, że zasadnicza treść APGW służy właśnie poprawie stanu środowiska wodnego i związanego z wodami. Nie oznacza to jednak, że projekt ten nie wymagał analiz diagnozujących wpływ jego realizacji na stan środowiska, bowiem, jak wskazano, częścią tego dokumentu są planowane działania.

Wynikiem analizy przez tut. organ APGW oraz załączonego „Projektu prognozy oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dniestru” (dalej jako prognoza) są niżej zestawione uwagi. Należy przy tym zastrzec, że przedkładana opinia nie obejmuje oceny adekwatności zaplanowanych działań w kontekście możliwości osiągnięcia celów założonych dla jednolitych części wód.

Polskie dorzecze Dniestru obejmuje część zlewni górnych odcinków rzek Strwiąż, Mszaniec i Lechnawa, zajmując obszar o powierzchni 233 km² położony w całości w województwie podkarpackim. W obszarze dorzecza Dniestru znajdują się 2 jednolite części wód powierzchniowych (dalej jako jcw), należące do typu „potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym”. Zgodnie z APGW (str. 31) w obrębie dorzecza Dniestru znajduje się 1 jednolita część wód podziemnych (choć na str. 191 prognozy stwierdzono, że „*Na obszarze dorzecza Dniestru nie wyznaczono jcwpd.*”).

W APGW (str. 159 i 160) przewidziano realizację 9 indywidualnych działań (w załączniku 5.3 ujęto ich 8), które wdrożone zostaną na obszarze trzech jcw. Działania te należą do grup:

- poprawa warunków dla obszarów chronionych;
- udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych;
- przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych;
- ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych;
- weryfikacja programu ochrony środowiska.

W odniesieniu do planowanych działań uzasadnione jest stwierdzenie, że ich realizacja wiąże się z pozytywnymi skutkami dla środowiska, a ewentualne wystąpienie towarzyszących oddziaływań niekorzystnych będzie miało charakter okresowy. Biorąc pod uwagę powyższe oraz znikomą liczbą planowanych w APGW działań polegających na ingerencji w środowisko, należy stwierdzić, że załączony „Projekt prognozy oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dniestru” (dalej jako prognoza) nie został opracowany odpowiednio do skali i szczegółowości planowanych działań.

Autorzy prognozy obarczyli ten dokument znaczną ilością zbędnych informacji – w tym zagadnień ogólnych, których rozważanie zasadne jest w odniesieniu do projektów ponadlokalnych – nie zauważając, że APGW nie dotyczy całego kraju, a obszaru kilkuset km². Jako przykłady zamieszczenia niepotrzebnych informacji w prognozie mogą posłużyć – w części, która powinna dotyczyć:

- stanu środowiska w obszarze realizacji APGW (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy ooś) – próby opisu elementów środowiska przyrodniczego w skali całej Polski, w tym streszczenie Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt, opis znaczenia kraju dla ochrony zasobów przyrodniczych Unii Europejskiej, charakterystyka kolejnych grup organizmów w skali całego kraju, czy opis ponadregionalnych problemów zachowania różnorodności biologicznej, który także jest nieprzydatny dla określenia wpływu na środowisko skutków realizacji APGW;
- przewidywanych znaczących oddziaływań wynikających z realizacji APGW (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy ooś) – ogólne i abstrakcyjne charakterystyki dotyczące różnych cech środowiska podatnych na oddziaływania, które można zobrazować fragmentem opisu dla części „klimat” (str. 200) *„Wyróżnia się dwa czynniki wpływające na współczesny klimat i jego prognozowane zmiany - sumę naturalnych procesów wynikających z cyklu życia planety ...”*.

Objętościowy rozrost prognozy osiągnięto także poprzez szereg powtórzeń (przykładowo: wątek opisujący, iż działanie „Poprawa warunków dla obszarów chronionych” polega na realizacji zadań wynikających z planów ochrony/planów zadań ochronnych powielono co najmniej dziewięciokrotnie: str. 174, 177, 186, 192, 194, 206, 207, 210 i 216), zamieszczanie treści zupełnie niezwiązanych z ocenianym dokumentem (tu najbardziej rażącym przykładem jest blisko półtorastronicowy – str. 28 i 29 – opis podejścia do oceny „przedsięwzięć derogowanych”, a następnie stwierdzenie, że APGW nie zawiera wykazu takich inwestycji) oraz przeplatanie treści dotyczących obszaru Dniestru z odniesieniami do całego kraju.

Mimo że prognoza zawiera pewne stwierdzenia i opisy oddziaływań dotyczące konkretnych działań przewidywanych do realizacji na obszarze dorzecza Dniestru, to pojawiają się w niej deklaracje, które mogą podważać jej wiarygodność i przydatność w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przykładowo na str. 190 stwierdzono jednocześnie, że *„Możliwe jest wystąpienie krótkotrwałych i lokalnych negatywnych oddziaływań, które mogą być związane są z etapem przeprowadzenia inwestycji (np. w ramach działań dedykowanych czynnej ochronie płazów). Tym samym, nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent Wody powierzchniowe”*. Z kolei traktowanie oddziaływania związanego z budową oczek wodnych o powierzchni 25 m², jako bezwarunkowo „zerowego” (str. 207 prognozy) jest nieuprawnione wobec niewskazywania lokalizacji ingerencji i związanym z tym brakiem wiedzy o stanie środowiska poddanego oddziaływaniu.

Ponadto zwrócenia uwagi wymagają niejednoznaczności dotyczące oddziaływań transgranicznych (str. 231 prognozy), bowiem równocześnie przedstawiono dwie nietożsame deklaracje: jedną, według której dojdzie wyłącznie do oddziaływań pozytywnych (*„zastosowanie będą miały jedynie działania miękkie ...”*, które *„mogą jedynie w sposób pozytywny oddziaływać na stan wód w dolnych odcinkach cieków na terytorium Ukrainy”*) i drugą, że wystąpienie znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania nie jest

wykluczone, a mało prawdopodobne (*„Przeprowadzone ... analizy ... pozwoliły na ocenę możliwości wystąpienia znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją zapisów IIaPGW jako mało prawdopodobną.”*).

Także zawartość APGW jest zbędnie rozbudowana, ponieważ zawiera ogólne informacje, w wielu przypadkach właściwe dla projektów aktualizacji planów gospodarowania wodami dla dużych dorzeczy. Jako przykład niedostosowania treści dokumentu do specyfiki działań planowanych do realizacji w dorzeczu Dniestru, należy wskazać rozdział 16. Na dwóch stronach zreferowano zagadnienie dotyczące przedsięwzięć derogowanych, po czym stwierdzono, że *„na obszarze analizowanego dorzecza nie zidentyfikowano inwestycji i działań spełniających przesłanki wskazane w art. 4 ust. 7 RDW”*.

Podkreślenia wymaga, że mimo upublicznienia wraz z APGW „Zestawienia kierunkowych inwestycji w gospodarce wodnej lub związanych z wodami”, w dokumencie tym nie znaleziono inwestycji związanych z ciekami krajowej części dorzecza Dniestru. Ponadto, w tabeli 6-1 *„Podsumowanie oceny potencjału wystąpienia kumulacji oddziaływań na poziomie dokumentów strategicznych”*, zamieszczonej w prognozie, przywołuje się szereg dokumentów, które mają być powiązane z APGW. Jednak w przypadku żadnego z nich nie wskazano konkretnych przedsięwzięć. Zachodzi zatem uzasadniona wątpliwość – czy w przypadku niewielkiego obszaru objętego APGW, dokumenty te przewidują na jego terenie realizację jakiegokolwiek inwestycji. I jednocześnie - czy zasadne jest wielokrotne przywoływanie tych dokumentów w APGW i prognozie.

W przypadku, kiedy inne niż APGW dokumenty przewidują interwencje w obszarze dorzecza Dniestru, niezbędne jest uwzględnienie tej okoliczności w ocenie oddziaływania na środowisko, w ramach analiz skutków skumulowanych. Ocena powinna zostać sporządzona z zapewnieniem odpowiedniego poziomu szczegółowości. Trzeba mieć na uwadze, że zestawienie działań dla jcw powinno zawierać przyszłe presje generowane przez wszystkie inwestycje, w tym te uznane za konieczne do realizacji wobec ich uwzględnienia w pozostałych dokumentach planistycznych. Nawiązując do uwagi dotyczącej oddziaływań skumulowanych, trzeba zaznaczyć, że bez zestawienia działań przewidzianych we wszystkich dokumentach strategicznych, nie jest możliwe ustalenie czy planowane zestawy działań skierowane na poprawę stanu wód są wystarczające oraz czy nie kolidują z zapisami wynikającymi z innych dokumentów planistycznych. Ponadto, takie zestawienie wydaje się niezbędne na potrzeby racjonalnego działania na rzecz stanu wód, szczególnie dla organów administracji wydających decyzje zezwalających na realizację inwestycji.

Podsumowując, należy podkreślić przygotowanie dokumentów na podstawie szablonu, który miałby być odpowiednim dla wszystkich opracowywanych projektów aktualizacji planów gospodarowania wodami – obejmujących duże obszary dorzeczy Wisły i Odry, jak i pozostałe dorzecza o niewielkich arealach. Założenie to należy uznać za błędne, postulując jednocześnie korekty dokumentów. W przypadku prognozy – po uzupełnieniu zestawu działań przewidzianych w APGW o konkretne przedsięwzięcia pochodzące z innych dokumentów (i dokonania ujednoznacznień w tym zakresie) – celem korekty będzie przed wszystkim:

- wyeliminowanie ogólnikowych zapisów, które zdominowały treść prognozy;
- skupienie się na ujednoznacznionym opisie oddziaływań generowanych przez działania, które będą realizowane na podstawie APGW;
- analiza oddziaływań skumulowanych z uwzględnieniem przedsięwzięć i innych działań istotnych z punktu widzenia oddziaływań na środowisko – po uprzednim ich zestawieniu – przewidzianych przez inne dokumenty strategiczne;
- przedstawienie działań minimalizujących przypisanych do poszczególnych działań (załącznik C4 „Wytyczne działania minimalizujące” zawiera wykaz dokumentów, w których należy szukać bardziej szczegółowych informacji; w rezultacie, wymienione w APGW katalogi i zestawy działań nie mają przypisanych działań minimalizujących).

Zasadne jest także zwrócenie uwagi, że przedłożona dokumentacja jest bardzo obfita i, o ile zrozumiałą jest konieczność przedstawiania rozbudowanych treści, to liczba indywidualnych dokumentów (plików zasadniczych, załączników, grup załączników, tzw. errat) pozbawionych szczegółowej charakterystyki i odniesień w treści zasadniczych dokumentów, poważnie utrudnia analizę przedłożonej dokumentacji. Ponadto podejściem nieprawidłowym jest przedstawianie nowych treści jako tzw. „errat”, bowiem errata służy do zestawienia błędów ostatecznie ustalonej wersji opracowania, nie zaś do dodawania kolejnych informacji i wynikających z nich zmian w procedowanym projekcie dokumentu (wersji nieostatecznej).

MAREK KAJŚ
 Zastępca Generalnego Dyrektora
 Zastępca Generalnego Dyrektora Ochrony
 Środowiska
 / – podpisany cyfrowo/